

Η παρακάτω εργασία παρουσιάστηκε στο εισαγωγικό σεμινάριο στα ομαδικά δυναμικά στην Ελληνική Εταιρεία Ομαδικής Ανάλυσης και Ψυχοθεραπείας, τον Ιανουάριο του 2000. Στην ομάδα που συνεργάστηκε μαζί μου για αυτήν την εργασία συμπεριλαμβάνονταν οι συνάδερφοι Λίλιαν Χρονοπούλου και Γιάννης Μαυρογιώργης.

Μια ομαδικοαναλυτική άποψη για την ιστορία και το χρόνο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ιστορία είναι μια ελληνική λέξη που ανάγεται ετυμολογικά στο αρχαίο ρήμα οίδα = γνωρίζω. Από αυτό παράγονται και οι λέξεις ιστορ = γνώστης , ιστορώ = αναζητώ πληροφορίες, επιδιώκω την γνώση.

Η αρχική σημασία της λέξης είναι η γνώση και μάλιστα αυτή που βγαίνει μέσα από την αναζήτηση της πληροφορίας και την έρευνα. Βαθμιαία, η λέξη φτάνει να σημαίνει την επιστημονική και συστηματική παρατήρηση και αναζήτηση της γνώσης, την επιστήμη (σε αντίθεση με την μυθολογία). Η ιστόρηση των γεγονότων δεν είναι απλή αφήγηση αλλά αναζήτηση σχέσεων αιτίου- αιτιατού , έρευνα των αιτιών που γέννησαν τα γεγονότα, δηλαδή πραγματική Ιστορία.

Η Ομαδική Ανάλυση, ως απόρροια των ιστορικών συνθηκών που την γέννησαν, (σε στρατιωτικό νοσοκομείο στη Μ Βρετανία κατά την διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου), διαμορφώνει συγκεκριμένη αντίληψη για τον χρόνο και την Ιστορία. Οι άνθρωποι έχουν διαφορετικούς τρόπους σκέψης και αντίδρασης και επεξεργάζονται τα θέματα στο δικό τους χρόνο, το μεταβατικό , αυτόν που χρειάζονται για να συνηθίζουν στις αλλαγές. Το πιο σημαντικό είναι η αποδοχή και η κατανόηση της προσωπικής ιστορίας του καθενός, που συνυπάρχει με την άλλη, τη μεγάλη των πολλών.

Απόσπασμα από το κείμενο της εργασίας

Χρόνος, Ιστορία στην Ομαδική Ανάλυση

Ο χρόνος είναι κάτι απίθανα μακρύ.

Υπήρξαν χρόνοι, πάει πέρασαν, μυθικοί.

Ούτε μπιλίνες Ούτε έπη Ούτε εποποιίες πια.

Σαν τηλεγράφημα η στροφή πετά.

Με φλογισμένα χείλη πιες γονατιστός

απ'το ποτάμι που το λέμε «γεγονός».

Μαγιακόφσκη (απόσπασμα από το ποίημα του Οχτώβρη).

Αν η Ιστορία βασίζεται στην βαθύτερη ανθρώπινη επιθυμία για ρίζες, δηλαδή συνέχεια και ανακούφιση από τη σκληρή συνειδητοποίηση της μοναξιάς, θα έχει ενδιαφέρον ο συσχετισμός της με το χρόνο.

Το χρόνο-Κρόνο που τρώει τα παιδιά του, το χρόνο το μαζικό, το χρόνο του Μιλλένιουμ που έχει φανφάρες και εορτασμούς άκαιρους και εκτός χρόνου (του χρόνου μπορεί τώρα όχι), αλλά και με τον χρόνο τον προσωπικό, τον χρόνο του εδώ και τώρα, τον χρόνο των διαπροσωπικών σχέσεων εν τω γενασθαι, το χρόνο που γεννά ιστορίες και απόλαυση.

Αλήθεια όμως τι είναι χρόνος. Και ποια η ακριβής διάσταση αυτής της φυσικής έννοιας που κατά κάποιο τρόπο καθορίζει τη ζωή των ανθρώπων και των κοινωνικών τους σχέσεων. Είναι το μέγεθος που μέτραγαν οι πρωτοπόροι αρχαίοι πολιτισμοί. Είναι οι κλεψύδρες και τα ηλιακά ημερολόγια. Τα ατομικά χρονόμετρα της φανταστικής ακρίβειας στη σύγχρονη εποχή. Ή είναι κάτι βαθύτερο και σημαντικότερο.

Στην ελληνική ιστορία ο χρόνος εκπροσωπείται μέσω της θεότητας της αιωνιότητας και το όνομά του προήλθε μάλλον από το θεό Κρόνο πατέρα του Δία και προστάτη της γονιμότητας της γης και των καιρικών μεταβολών που την υποβοηθούν. Το δρεπάνι, του σύμβολο θερισμού, ήταν το σύνεργο κατά τους αρχαίους για να θερίζει τα χρόνια που περνούν.

Για τους αρχαίους έλληνες φιλοσόφους Πλάτωνα και Αριστοτέλη, ο χρόνος δεν ήταν παρά μια συνεχής σειρά χρονικών σημείων, στην οποία έχει τη θέση της κάθε στιγμιαία κατάσταση όλων όσων συμβαίνουν στην πραγματικότητα.

Οι Στωικοί φιλόσοφοι (300 – 200 π.Χ.) υποστήριζαν ότι τα πάντα, κυρίως όμως οι πλανήτες, κινούνται κυκλικά και επιστρέφουν πάντα στην αρχική τους θέση, εκείνην που είχαν την ημέρα της δημιουργίας του κόσμου. Κατά αυτόν τον τρόπο ο κόσμος καταστρέφεται και στη συνέχεια ξαναγεννιέται με την ίδια διάταξη που είχε προηγουμένως.

Η Ομαδική Ανάλυση, ως απόρροια των ιστορικών συνθηκών που τη γέννησαν, (σε στρατιωτικό νοσοκομείο στη Μ Βρετανία κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου), διαμορφώνει συγκεκριμένη αντίληψη για το χρόνο και την Ιστορία. Οι άνθρωποι έχουν διαφορετικούς τρόπους σκέψης και αντίδρασης και επεξεργάζονται τα θέματα στο δικό τους χρόνο, το μεταβατικό, αυτόν που χρειάζονται για να συνηθίζουν στις αλλαγές. Το πιο σημαντικό είναι η αποδοχή και η κατανόηση της προσωπικής ιστορίας του καθενός, που συνυπάρχει με την άλλη, τη μεγάλη των πολλών.

Αναζητώντας λοιπόν την ουσία των πραγμάτων και των ιδεών έχουμε μια πράξη διαμαρτυρίας κατά της αλλοτρίωσης και της πεζότητας.

Μια πράξη θάρρους, κατά τον Μαρξ, μπροστά στην πραγματικότητα.

Ένα κίνητρο για προσέγγιση, κοίταγμα στα μάτια και ένα χαμόγελο. Μια ανάγκη για μοίρασμα της μοναξιάς, ένα σπουδαίο λόγο να υπάρχουν και να ανήκεις κάπου ... σε έναν κύκλο ας πούμε, που μόλις κλείνει ακριβώς εκείνη τη στιγμή ανοίγει ένας καινούριος. Ίσως σε μια ανθρώπινη ομάδα που δεν χρειάζεται το γλυκό του κουταλιού για να έρθει σε συνάντηση, αφού το μέλι της ψυχής είναι γλυκύτερο. 'Γιατί με την καρδιά βλέπει κανείς σωστά, όπως το έγραψε ο Antoine De Saint Exupery στο 'Μικρό Πρίγκηπα', 'το ουσιώδες είναι στο μάτι αόρατο'.

Αυτή την ανάγκη κρίνουμε ως τον κυριότερο λόγο της ομαδικοαναλυτικής προσέγγισης του σημερινού ανθρώπου, που μέσα από τη φιλοσοφία και την ιστορία της προσωπικής του ζωής αλλά και της γενικότερης των ανθρώπων που τον περιβάλλουν, αναζητά το εργαλείο της αληθινής ευχαρίστησης. Εκεί που οι άνθρωποι μπερδεύονται στο άμεσο και το μακρινό παρελθόν, στο ιστορικό και το μυθικό αρχίζει ο ρόλος της ομαδικής ανάλυσης ως ανάγκη, έρευνα, διεργασία, αποδοχή και ανανέωση .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. (1996). Ιστορία, Ιστοριογραφία. Αθήνα: Κέδρος.
2. Θεοδοσίου, Στ.- Δανέζης, Μ. (1994). Μετρώντας τον άχρονο χρόνο. Αθήνα: Δίαυλος
3. Μενούτης, Β. (1991). Βραχυχρόνια Ομαδική Αναλυτική Ψυχοθεραπεία στη Θεραπευτική Κοινότητα Ναυτικού Νοσοκομείου, Διπλωματική εργασία, Αθήνα

4. Μπαμπινιώτης, Γ. (1998) Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας.

5. Ρεπάσος, Γ. (1999).Ο κύκλιος τρόπος μας. Αθήνα: Άρθρο στο περιοδικό Νέμεσις

6. Χέγκελ,(1993). Φαινομενολογία του πνεύματος. Αθήνα Δωδώνη

7. Croce, (1976) Κείμενα αισθητικής ιστοριογραφίας. Αθήνα Δωδώνη